

ΑΠΟ ΤΑ «ΤΡΟΠΑΙΑ»

ΤΕΠΕΛΕΝΙ!

Ὅπου κἄν εἴται, Λευτεριά, σταμάτητε,
Κάμπο, βουνό, νησί ἢ ἀκρογιαλιά
Καὶ τὰ φτερά σου τὰ κεραύνια κράτητε
Καὶ μιά στιγμή ξεκούρασέ τα πλειά!

Ἄπ' τὰ μεγάλα καὶ χρυσῇ παλάτια σου,
Κάθε σου Πάνθεο, κάθε σου ἐκκλησιά,
Στρέψε, ὦ θεά, τὰ ὀλόγλαυκα τὰ μάτια σου,
Κι' ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου τὰ μαγικά νητιά,

Καὶ στὸ Μπιζάνι ἂν εἴται, ποῦχεις στέμμα σου,
Τὸ πειὸ τρανό σου ἅπ' ὅλα τὰ διαμάντια,
Στρέψε τὸ ἀστραπηβόλο τώρα βλέμμα σου
Καὶ κύττα ἓνα χωριὸ πέρα, ἅπ' ἀγνάντια!

Τὸ Τεπελένι! Ἀπὸ τὰ ἡράκλεια κλέα σου
Εἶνε τὸ πειὸ μεγάλο καὶ τρανό.
Πειὸ τίμιο ἅπ' τὰ πετράδια στὴ ρομφαία σου
Κ' ἀπόλα σου τὰ τρόπαια πειὸ κλεινὸ,

Ἐκεῖ μιὰ μέρα ὁ Τύραννος γεννήθηκε,
— Ἀνάθεμα σ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα! —
Ἐκεῖ ἀπὸ γάλα κόκκινο ἀναστήθηκε
Ἄπ' τὴν καταραμένην του μητέρα.

Ἦ γέννα ἐκεῖ τῆς Χάμκως ἡ Νερώνεια
Μὲς σὲ ταρτάφια σπάθθηκε σπηλιά
Κ' ἐπέρασε τὰ παιδικὰ του χρόνια
Στὴν τίγρινη τῆς μάννας του ἀγκαλιά.

Συντρόφια δυὸ τοῦ εἶχε χαρίσει ἡ μάνα του,
Τὸν Τρόμο γιὰ νὰ παίξῃ καὶ τὴ Φρίκη,
Κονιάρι του, τὸ δρέπανο τοῦ Θάνατου,
Καὶ κάμπο, νάλωνίξῃ, τὸ Γαρδίκι!

Μὰ τώρα, μὲ τὸν ἅγιο σου τὸν ἔρωτα,
Ποῦ κάθε στίγμα τῆς Σκλαβίης ξεπλένει,
Τὰ βήματά σου ἐκεῖ τὰ χρυσοπτέρωτα
Στρέψε, ὦ θεά, στὸ ἀνόσιο τὸ Τεπελένι!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Ο ΑΠΟ ΜΑΡΜΑΡΟΥ ΟΙΩΝΟΣ

ΑΤΑ τὰς παραμονὰς τοῦ συγ-
χρόνου ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶ-
νος τῶν Ἑλλήνων, ἡ εὐρύαγεια
Λάρισα μὲ τοὺς πολλοὺς στρα-
τώνάς της, μὲ τὰς διελθούσας
δι' αὐτῆς δέκα μυριάδας στρα-
τιωτῶν, μὲ τὰ περιϋπτάμενα
ἀεροπλάνα καὶ τὰ διασταυρού-
μενα αὐτοκίνητα, εἶχε μετα-

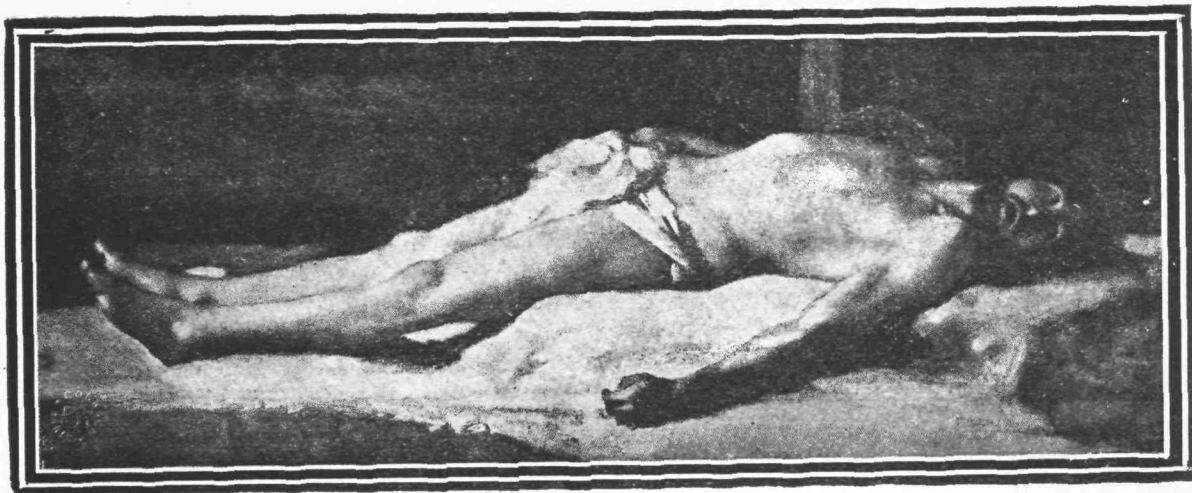
βληθῇ εἰς ἀπέραντον στρατόπεδον. Ἐπὶ ἡμέρας
καὶ νύκτας διήρχετο δι' αὐτῆς τὸ ἔνοπλον Ἔ-
θνος. Ὀλόκληροι Μεραρχίαι, πολυάριθμα ἀνταρ-
κτικὰ σώματα, ὁμάδες νοσοκόμων ἀμφοτέρων
τῶν φύλων, ἀτελεύτητοι σειραὶ πυρομαχικῶν καὶ
ἐφοδιοπομπῶν, μεταφερομένων ὑπὸ τῶν ἐπιτα-
χθέντων πολυαρίθμων ἵππων, ἡμίονων καὶ βοῶν,
καρabanία ἐρχομένων ἐκ Τυρνάβου καὶ παρα-
μεθορίων χωρίων φυγάδων οἰκογενειῶν, μυρμη-
κίαι ἐρχομένων ἀκαταπαύστως ἐβελοντῶν καὶ
ἐφέδρων, ὅλα ἐκινούντο ἀνὰ τὰς πλατείας, τὰς
ὁδοὺς καὶ αὐτὰς τὰς πρὸ τῆς Λαρίσης πεδιά-
δας, ἐν ᾧ ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας ἀντήχουν οἱ
γδοῦποι τῶν διερχομένων πεζῶν, ἱππέων, ἀμα-
ξῶν, κάρρων καὶ ὁ βόμβος τῶν ἀεροπλάνων ἢ
τὰ ἀπὸ τῶν στρατῶνων στρατιωτικὰ σαλπίσματα.

Οὕτως ἀπετελεῖτο δυσπερίγραπτον θέαμα ἅμα
καὶ πανδαιμόνιον, ἐνθυμίζον, ὑπὸ μεγίστας ὁ-
μῶς δυσανολογίας, παρασκήνια θεάτρου.

Ἀληθῶς δὲ ἡδύνατο κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας
νὰ παραβληθῇ ἡ πρωτεύουσα τῆς Θεσσαλίας
πρὸς σύνολον ἀπεράντων καὶ πολυδαϊδάλων πα-
ρασκηνίων τοῦ ἐγγύτατα αὐτῆς μεγάλου πολεμι-
κοῦ θεάτρου, ἐν ᾧ ἐτελέσθησαν τὰ καταπλη-
κτικὰ μεγαλουργήματα, δι' ὧν ἡλευθερώθη ἡ
Μακεδονία καὶ ἡ Ἑπείρος.

Θεαταὶ τῶν μεγάλων πολεμικῶν παρασκευῶν,
παθαίνοντες καὶ συγκινούμενοι οὐχ ἥσσον τῶν
διερχομένων προμάχων καὶ μελλόντων νικητῶν
τοῦ Σαρανταπόρου, τῶν Γιαννιτσῶν καὶ τοῦ
Μπιζανίου, ἔχοντες συγγενεῖς ἢ φίλους μεταξὺ
αὐτῶν, συνεχριοτιζόμεθα οἱ μένοντες τότε ἐν
Λαρίσῃ ἕνεκα ὑπηρεσίας μὴ στρατιωτικῆς, οἱ μὴ
εὐτυχῆσαντες διὰ λόγους ἡλικίας νὰ κληθῶμεν
εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἀπερχομένου εἰς τὸν πόλεμον
στρατοῦ. Καὶ παρηκολουθοῦμεν τὰς κινήσεις
τῶν στρατευμάτων, καὶ ἀπεχαιρετῶμεν τοὺς ἐν
τῷ στρατῷ ἢ ἐδακρύομεν βλέποντες τοὺς ἐπὶ
κεφαλῇ τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων ἐφίππους
ἱερεῖς καὶ ἀρχιμανδρίτας, ἢ τὰς ἀσπαζόμενας
τοὺς υἱοὺς ἢ συζύγους των γυναικας ἢ κατοίκους
τῆς πόλεως, ἀναπολύντες τὰ παθήματά των
κατὰ τὸν προηγηθέντα ἀτυχή πόλεμον, παρα-
βάλλοντες τὰς σπασμωδικὰς τότε κινήσεις πρὸς
τὰς λελογισμένας καὶ καλῶς ὑπολογισμένας προ-
παρασκευὰς τοῦ σημερινοῦ πολέμου.

Αἱ ἀκατάπανστοι συγκινήσεις ἡμῶν τῶν ἀό-
πλων θεατῶν τῆς πυρετώδους κινήσεως, τῶν
ἀκροατῶν τοῦ ἀρξαμένου πολεμικοῦ βόμβου,
τῶν ὁσφραινομένων ἤδη ὄχι τὴν πυρίτιδα,
ἀλλὰ τοὺς πληροῦντας τὰς ὁδοὺς τῆς Λαρίσης
ἀτμοὺς τῆς βενζίνης τῶν πολυαρίθμων αὐτοκι-
νήτων, εἶχον προκαλέσει εἰς τινὰς ἡμῶν νευρι-
κὴν ὑπερδιέγερσιν, ἰδίως κατὰ τὴν ἱστορικὴν
νύκτα καθ' ἣν ἐμάθομεν ὅτι τὴν πρωίαν τῆς
ἐπομένης ἐπρόκειτο νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὸ τέως
Τουρκικὸν ἔδαφος αἱ Ἑλληνικαὶ στρατιαί. Δὲν
μὰς ἐχώρουν πλέον αἱ αἰθουσαι τοῦ «Πανελ-
ληνίου», ἐνθα μέχρι βαθυτάτης νυκτὸς συνω-
στίζοντο ἀξιωματικοί, δημοσιογράφοι, νοσοκό-
μοι, σύζυγοι ἀξιωματικῶν καὶ οἱ κατὰ πᾶσαν ὥραν

Μετὰ τὴν ἀποκαθύλωσιν

καταφθάνοντες ἐξ Ἀθηνῶν καὶ μὴ εὐρίσκοντες ποῦ-νὰ κατακλιθῶσιν. Οὐτε ἠλπίζομεν κατὰ τὰς ὥρας ἐκείνας νὰ κλείσωμεν ἡρεμοὶ καὶ ἀσυγκινητοὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ἐν ᾧ ἐγνωρίζομεν ὅτι μετὰ τρεῖς τέσσαρας ὥρας θὰ ἤκούοντο ἀπὸ τῶν ἐγγύς συνόρων οἱ πρῶτοι πυροβολισμοὶ καὶ ὅτι ἠδυνάμεθα, μακρόθεν, ἀπ' αὐτῆς τῆς πόλεως, νὰ διακρίνωμεν τὰς μυρμικῆς τῶν Ἑλλήνων ἀνερχομένας τὴν παραμεθόριον Μελοῦναν ἢ ἐκβιαζούσας τὰ στενὰ τοῦ Μπογαζίου.

Δύο Ἀθηναῖοι φίλοι. προΐδόντες τὸ ἄσκοπον τῆς ἀποπείρας πρὸς τρίωρον ὕπνου, ἐπρότειναν ὅπως παραμείνωμεν αὐπνοὶ μέχρι τῆς προσδιορισθείσης πρὸς εἰσβολὴν τοῦ στρατοῦ ὥρας. Ἀπορριφθείσης τῆς ἡρωϊκῆς προτάσεώς των, συνεφωνήσαμεν ὅπως συναντηθῶμεν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ὕψωμα τῆς πόλεως, ἐν ᾧ ποτε ἦτο τὸ φρούριον Λαρίσης καὶ ἀφ' οὗ ἦσαν θεαταὶ αἱ θέσεις, δι' ὧν ἐπρόκειτο νὰ διέλθωσιν αἱ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἐνδόξου ἀρχιστρατήγου στρατιαί. Πρῶτοι δὲ ἡμεῖς οἱ τρεῖς εὐρέθημεν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος οὐδὲν ἀκόμη βλέποντες πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα λόγῳ τῆς ἀμυδρότητος τοῦ φωτὸς τῆς ἀμφιλύκης καὶ τῆς νυκτερινῆς ὁμίχλης. Ὁ Ἀθηναῖος φίλος ἡγνῶει ὅτι εἰς τὸ γρᾶφικώτατον ἐκεῖνο ὕψωμα, ἐξ οὗ ἐκτυλίσσεται μεγαλοπρεπέστατον τὸ πανόραμα τῶν πεδιάδων, τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς σειρᾶς τῶν παραμεθωρίων ὁρέων, ὑπῆρχε καὶ τὸ ὑπαιθρον ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον τῆς Λαρίσης, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου—ὑπόστεγον ἤδη—ὁ ἀκούραστος ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Ἀρβανιτόπουλος προεφύλαξε μέγαν ἀριθμὸν ἐπιτυμβίων στηλῶν, ἀναθημάτων καὶ ἀναγλύφων, καὶ μᾶς ἐπροκάλεσε νὰ τὸ ἐπισκεφθῶμεν. Δεχθεὶς νὰ γίνω ὁδηγὸς καὶ εἰσηγητής, ὡς πλειστάκις ἐπισκεφθεὶς αὐτὸ κατὰ τὴν διетὴ ἐν Λαρίσῃ διαμονήν μου, εὐρέθην πρὸ ἀπροσδοκίτου ἐκπλήξεως—ἀναγνούς πρῶτην ἤδη φορὰν τὴν πρῶτην ἐπὶ τεθραυσμένης ἐπιτυμβίου στήλης μονόλεξον ἐπιγραφὴν ΝΙΚΗ. Ἀγνοῶ πῶς με εἶχε διαλάβει καίτοι γεγραμμένη ἐπὶ στήλης τοποθετημένης πρὸ τῆς σχηματιζομένης ἐκ στηλῶν εἰσόδου τοῦ

ὑπαίθρου Μουσείου. «ΝΙΚΗ» ἀναφωνοῦμεν καὶ οἱ τρεῖς ἐν ᾧ τὰ βλέμματά μας ἐστράφησαν ταυτοχρόνως πρὸς τὴν Μελοῦναν καὶ τὸ Μπογαζί ὅπου, ἀνατέλλοντος ἤδη τοῦ ἡλίου, διεκρίνοντο ὡς νέφη κινούμενα βραδέως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ Ἑλλην. στρατεύματα. Ἀνεγνώσαμεν ἐκ νέου τὴν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου λαμπρὰν λέξιν καὶ ἐξελάβομεν ταύτην, ὡς ἐκ τῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὐρισκόμεθα, ὡς οἰωνὸν ἀριστον ἐξαγγελόμενον ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀνύχων μαρμάρων, ἀπὸ τῶν ἐρειπίων, τὰ ὁποῖα μᾶς ἀνέμνησαν τοὺς μεγάλους προγόνους.

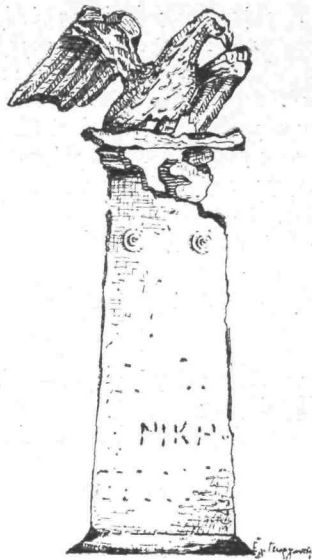
Αἰφνης, εἰς ἐπίμετρον, εἰς ἔντασιν τῆς ἐντυπώσεως, ἦν μᾶς προὔξενησεν ἡ ἀνάγνωσις τῆς πρώτης λέξεως γεγραμμένης ἐπὶ μαρμάρου, κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην πρῶταν τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου, διακρίνομεν τοποθετημένον ἄνω τῆς στήλης ἐκείνης θραῦσμα ἐξ ἄλλου προδήλως μνημείου ἢ ἀναγλύφου, παριστάνον τὸν βυζαντινὸν αἰετὸν, ὡς εἰκονίζεται ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς ἀγάλμασιν ἢ εἰκονίσμασιν. Ἡ τοποθέτησις βυζαντινοῦ αἰετοῦ ἄνω τῆς τεθραυσμένης ἐκείνης ἀναθηματικῆς στήλης, ὀφειλομένη ἴσως εἰς τὴν καλαισθησίαν τοῦ φύλακος τοῦ ὑπαίθρου ἐκείνου Μουσείου, μᾶς κατέστησε προληπτικωτέρους ἐν τῇ αἰσιοδοξίᾳ μας καὶ ἀνεζητήσαμεν τὸν φύλακα ὅπως βεβαιωθῶμεν ἂν ἐξ ἰδίας αὐτοβουλίας εἶχε ποτε προβῇ εἰς τὸν συνδυασμὸν ἐκείνου τῆς μαρμαρωμένης νίκης καὶ τοῦ μαρμαρωμένου βυζαντινοῦ αἰετοῦ. Ὁ φύλαξ δὲν ἀνευρέθη κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, οὔτε τὸν ἐπανεῖδα ἐκτοτε ἀπελθὼν ἐκ Λαρίσης. Ἀλλ' ὅταν συνήντησα ἐν Ἐλασσάνι, ἔφεδρον ὑπολοχαγόν, τὸν ἔφορον τῶν Ἀρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης, τὸν πολῦτιμον φίλον κ. Ἀρβανιτόπουλον καὶ τὸν παρεκάλεσα ὅπως μοι ἐξηγήσῃ ἂν ἐκ συμπτώσεως ἢ ἐν ἐπιγνώσει προσεκολλήθησαν τὰ δύο ἐκεῖνα θραύσματα τῶν ἀναθημάτων, ὁ ἔφορος, ἀνῆκων ἤδη εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς Μακεδονίας, ἐμειδίασεν, ἀφείς με νὰ νομίζω ὅτι καὶ ἡ λέξις ἐκείνη, ὑπόλοιπον μὴ περισωθείσης ἐπιγραφῆς ἐν ἀναθηματικῇ στήλῃ, καὶ ὁ βυζαντινὸς αὐτὸς ὁ ἐξ ἄλλου μνημείου μετενεχθεὶς,

ἦσαν οἱ ἀπὸ μαρμάρου οἰωνοὶ τῆς ἤδη πραγμα-
τοποιηθείσης νίκης τῶν Ἑλλήνων.

ΤΙΜ. ΑΜΠΕΛΑΣ

Υ. Γ. Ἐν παρέμεινον ἐν Δαρίσῃ ἀκόμη καὶ
ἡτο δυνατὸν ν' ἀκουσθῇ ἡ εὐχή μου ἡ παρά-
κλησις, ἤθελον προτείνει εἰς τοὺς ἀρμοδίους οἵ-
τινες ἤθελαν ποτὲ σκεφθῇ περὶ οἰκοδομήσεως
Μουσείου ἐν Δαρίσῃ, ἢ εἰς ἐκείνους οἵτινες
ἤθελον ποτὲ ἀνεγείρει ἐν Δαρίσῃ τρόπαιον νί-
κης ἢ κενοτάφιον τῶν πεσόντων ἐν τῷ πολέμῳ,
να τοποθετήσωσιν ἐν περιόπτῳ θέσει αὐτῶν τὸν
ἀπὸ μαρμάρου τοῦτον οἰωνόν, τὰ οὕτω συνδυα-
σθέντα δύο θραύσματα τῶν δύο ἀναθηματικῶν
στηλῶν ἢ μνημείων, ἅτινα βλέπει τις εἰσερχό-
μενος εἰς τὸ ὑπαίθριον ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον
τῆς, τοποθετημένα οὕτως:

Τ. Α.

Ὁ ἀπὸ μαρμάρου οἰωνός

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Ἐκ μακρᾶς κριτικῆς μελέτης τοῦ κ.
Δ Καλογεροπούλου περὶ τοῦ ἐκλιπόντος
ποιητοῦ Στεφάνου Μαρτζώκη, δημοσιευ-
θείσης εἰς τὴν «Ποικίλῃν Στοάν» τοῦ
1899, ἀποσπῶμεν τὰς ἐξῆς περικοπὰς.)

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ ὑποστη-
ρίζει ὅτι ἡ ἀλήθεια ἥτις
εἶνε ἀντικείμενον ἐπιστή-
μης δὲν πρέπει νὰ εἶνε καὶ
ἀντικείμενον τῆς φιλολο-
γίας καὶ μάλιστα τῆς ποι-
ήσεως, ἥτις μόνον ἀντι-
κείμενον ἔχει τὸ καλόν.

Ἡ ποίησις τοῦ Μαρτζώκη ἀκολουθεῖ ἀντίθετον ὁδόν.
Ὡς ποιητὴς ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν ἔχει ἄδι-
κον. Ἡ ποίησις δὲν πρέπει νὰ εἶνε αἰωνίως ἀερόστα-
τον πλήρες ἀφηρημένων ἐννοιῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ
καὶ ἔρμα. Καὶ αὐτὸ εἶνε ἡ ἀλήθεια.

Ὡς ἄνθρωπος, αἰσθάνεται ὁ ποιητὴς ὅλα τὰ πάθη
καὶ τὰ μίσση ἅτινα κατατρώχουν τὸν αἰῶνα. Τὰ πάθη
αὐτὰ καὶ μίσση, ἀφθόνως τὰ ἐχρησιμοποίησεν εἰς τὴν
ποίησίν του, ἥς ἀποτελοῦν τὰ νεῦρα καὶ ἐνίοτε τὸν τε-
λικὸν σκοπόν. Δὲν τὰ ἐκφράζει ὁμως ἀπεριτρώφως·
τὰ ἐνδύει μὲ μίαν ἀκτιῖνα ἰδανικοῦ, ἥτις ἐπὶ μᾶλλον
ἀστράπτει ἐντὸς τοῦ μελανοῦ πλαισίου, μὲ τὸ ὅποῖον
περιζώνει τὴν ποίησίν του ἡ πραγματικότης. Καὶ οὕτω
ὁ ποιητὴς κατορθοῖ καὶ τὴν ἀλήθειαν νὰ περιελείη
εἰς τοὺς στίχους του καὶ ἀπὸ τὸ ὄνειρον νὰ μὴ ἀπο-
ξενοῦται τῆς ἰδανικότητος.

... Ὁ Μαρτζώκης εἶνε ἐκλεκτικὸς ποιητὴς. Οὔτε
ρωμαντικὸς εἶνε, οὔτε μεταφυσικὸς, οὔτε συμβολιστής,

οὔτε πανθειστής. Εἶνε μόνον σκεπτικιστής. Ἐχει ἀν-
τίληψιν τῆς τέχνης, ἀλλ' ἀποκρούει τὰς ὑπερβολὰς πά-
σης σχολῆς. Ἐγκολποῦται τὰς ἀνταυγείας τῶν, ὅχι τὰς
σκιᾶς. Οἱ στίχοι του ἔχουν ἄπειρον αἰσθημα ἀλλ' οὐχὶ
ἐκτεθηλυμένον, στροφὰς ρυθμικὰς, πτήσεις τολμηρὰς,
ιδέας ἐκφραστικὰς.

Παρὰ τῷ Μαρτζώκῃ δύο τινὰ ἐπέδρασαν. Ἡ με-
λέτη τῆς Ἰταλικῆς ποιήσεως, καὶ ἡ παρατήρησις ἡ μετὰ
τῆς θετικῆς προόδου συμβαδίζουσα. Ὁ Δάντης, ὁ Πε-
τράρχης, ὁ Ἀλφιέρης, ὁ Φώσκολος, ὁ Μαντζόνι, ὁ
Λεοπάρδος, ὁ Καρδούτσι — ἰδίως οὗτος, ὁ ἀναδείξας
τὸν νεοκλασικισμὸν—πνεύματα ἐξόχως ποιητικὰ ἀλλὰ
καὶ ἐξόχως φιλελεύθερα τὸν ἐχειραγώγησαν· ἀλλ' ἡ
ἐπίδρασις τῶν δὲν εἶνε τοιαύτη, ὥστε νὰ καταντᾷ ἀ-
πλοῦς ἀντιγραφεύς. Δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι, ἐνιαχοῦ,
δὲν ἐκφράζει πρωτοτύπους ιδέας· ἀλλὰ τὸ ἐνδύμα εἶνε
νέον, ὥστε νὰ ἡμπορῇ νὰ καυχῇ ὅτι κάτι τι ἰδικόν
του παρήγαγε. Τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀνοιγόντας εἰς τὸ
πολὺ φῶς τῶν μεγάλων Ἰταλῶν ποιητῶν, ἐκούρασεν
ἡ δυστυχία, ἡ κοινωνικὴ κακία, ἡ ταπεινότης τῶν αἰ-
σθημάτων. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ συνήνηνσε πολλάκις.

... Ἡ λατρεία του πρὸς τὴν ἐπιστήμην τὸν ἀπεμά-
κρυνεν ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ δόγματα. Καὶ ἔμεινεν ὡς
ὁ κύριος χαρακτηρισμὸς τῆς ποιήσεώς του ὁ κλασικι-
σμὸς. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς εἶνε πρὸς τούτοις καὶ σοσιαλι-
στὴς. Ζῇ καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὴν σύγχρονον Δύσιν.

Ὁ Μαρτζώκης ἔγραψεν ἐμπνευσμένα ποιήματα καὶ
ἰδίως ὅταν ταῦτα πλησιάζουν περισσύτερον πρὸς τὸν
κλασικισμὸν. Τὰ ποιήματά του φέρουν ἐνίοτε ἀτελείας
τινάς ὑπὸ ἐποψίν μορφῆς, ὡς λ. χ. ἐν τῇ γλωσσικῇ
ἐκφράσει, ἀλλ' ὁ ποιητὴς μὴ λησμονῶμεν ὅτι εἶνε Ἑ-
παναστάτης.

Αἱ Ballades—τὰ πρῶτα τοῦ ποιήματός τὰ σημει-
οῦντα κάποιαν ὑπεροχὴν—εἶνε τέλεια δείγματα τοῦ ἱ-